

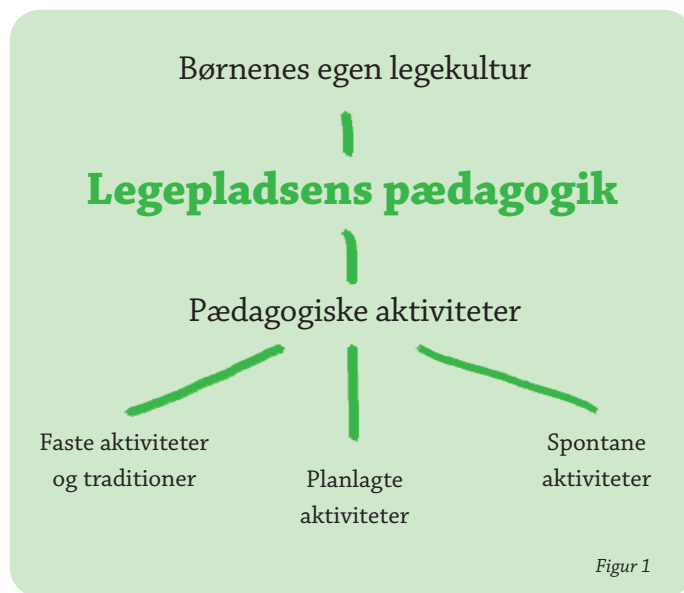
Legepladsens pædagogik

Hvis legepladsen skal fungere som et pædagogisk uderum, må der skabes en legepladsens pædagogik, som tager afsæt i børnenes egen legekultur og være et sted for pædagogiske aktiviteter for børn og personale.

Tekst & foto: Benny Schytte

De senere års interesse for at betragte legepladsen som et pædagogisk rum på lige fod med daginstitutionens øvrige rum indebærer, at der må foretages nogle overordnede pædagogiske overvejelser som f.eks.:

- Hvilke lege og legeformer skal legepladsen inspirere til?
- Hvilke sanse- og udviklingsmæssige erfaringer skal legepladsen give børnene?
- Hvordan tages der højde for, at legepladsen både dækker pigernes og drengenes behov for leg og samvær?
- Hvordan sikrer man sig, at legepladsen både giver rum til utrygge og usikre børn og

Figur 1

samtidig har udfordringer for de andre børn?

- Hvordan skaber og udvikler man et meningsfuldt samvær for det pædagogiske personale og børnene?

Som det fremgår af figur 1, som er udarbejdet af artiklens forfatter i samarbejde med personalet fra tre daginstitutioner¹ i forbindelse med nytænkning og udvikling af

deres legepladser, er der to forhold, som må indgå i en bestemmelse af legepladsens pædagogik.

Det ene er legepladsens udformning og indretning i forhold til børns egen legekultur. Det vil sige, hvilke lege og legeformer skal være mulige, hvilke legeredskaber skal opstilles, hvilke materialer og udendørs legetøj skal være tilgængelige.

Det andet er igangsætning og planlægning af pædagogiske aktiviteter, hvor det pædagogiske personale med deres initiativer og aktiviteter skaber særlige oplevelser og erfaringer for børnene på legepladsen.

Børns egen legekultur

Det er vigtigt, at personalet prioriterer og værner om børnenes egen leg på legepladsen og ikke griber unødigt ind. Børn skal have tid til at lege, eksperimentere og undersøge verden i deres eget tempo. Et pædagogisk mål for legepladsen er at skabe gode fysiske rammer, der appellerer og understøtter børnenes egen legekultur.

Legepladsen skal indeholde rum og materialer til børns rolleleg.

Eksempelvis er rollelegen den dominerende legeform blandt børn i alderen 3–6 år. For at legepladsen skal være velegnet for børnenes rollelege, som f.eks. far, mor og børn, købmandsbutik osv., må legepladsen indrettes og have et indhold, som svarer til børns måde at lege rollelege på.

Rollelege foregår som oftest i mindre grupper og i et

¹ Børnehuset Harmonien (Frederiksberg Kommune), Børnehuset Ved Fortet (Gladsaxe Kommune) og Landøya barnehage (Asker kommune, Norge).

afgrænset rum, som f.eks. i og omkring et legehus eller ved, at børnene bruger markeringer i terrænet eller lignende som afgrænsning.

I langt de fleste tilfælde vil der i rollelege være behov for forskellige former for materialer, der enten benyttes, som der (skovl, spand osv.), eller materialer som pinde, sten, blade, grankogler osv., der kan symbolisere genstande som for eksempel varer i købmandsbutikken eller ting i hjemmet.

Hvis legepladsen skal tilgode børnenes rolleleg, kræver det, at der findes mange løse materialer af forskellig karakter, samt at legepladsen er inddelet i mange rum, eller at børnene på en forholdsvis enkel måde kan skabe deres egne rum.

Rum til børns leg

I bestræbelser for at skabe mange rum på legepladsen er det vigtigt at indrette flere forskellige typer af rum, så legepladsen fremstår varieret og lægger op til mange forskellige lege, og dermed kan tilgode flere forskellige aldersgrupper

behov for leg og samvær.

Ved hjælp af beplantning, hegn, overdækkede områder, legehuse m.v. kan legepladsen inddeles i mange, varierede rum. Disse former for afgrænsninger og væresteder har samtidig den fordel, at de giver ly

"Man leger altid bedst, når man bliver kaldt ind."

(Dreng i SFO)

og læ på legepladsen. Alt for ofte ses legepladser, som mangler læ for vinden, ly for regnen samt skyggefulde steder for solen. En legeplads med ly, læ og skygge vil gøre det mere behageligt at være ude både i kortere og længere tid og i forhold til at anvende legepladsen hele året rundt.

Jo mere natur i form af krat og lignende, der er på legepladsen, jo mere vil legepladsen fremstå, som en foranderlig og inspirerende legeplads med mange sansemæssige oplevelser og legemuligheder. Det kan være træer, buske, krat, plantekasser med blom-

ster, slyngplanter osv. og ikke mindst løse naturmaterialer, som blade, blomster, pinde, grankogler etc., som børnene elsker at lege med. Natur på legepladsen er også, når der er gang i bålaktiviteter, når der bliver snittet, når køkkenhaven vandes, når dyrene fodres etc.

Legemiljøer

I det hele taget vil det være en fordel, hvis man tænker mere i indretning af *legemiljøer* som f.eks. sandmiljø, vandmiljø, grave-/rodemiljø, klatremiljø, havemiljø, cyklemiljø samt legemiljøer til rollelege, regel-

lege, konstruktionslege etc. frem for i éndimensionelle legesteder og legeredskaber. Hvis man for eksempel på en daginstitution når frem til, at det vil være en god idé, at børnene har mulighed for at lege med sand, så vil stedet blive langt mere interessant, hvis man vælger at lave et *sandmiljø* frem for en traditionel sandkasse.

En traditionel sandkasse.

Et sandmiljø med kreative muligheder.

Design og anlæg af jeres eget legelandskab. Ring eller mail for et uforpligtende besøg

Lene Lunghøj, Lelu@hededanmark.dk T: 20 23 74 08
Louise Langschwager, Lola@hededanmark.dk T: 21 49 11 10

legelandskaber.dk

HedeDanmark

HedeDanmark | AG Gruppen | Kokholm 3 | 6000 Kolding

Pædagogiske aktiviteter

Legepladsen skal være det sted, hvor børn og personale sammen skaber og forandrer legepladsen ved f.eks. at plante, etablere midlertidige huler, male og indrette legehuse og dekorere plankeværk. Som supplement til børnenes egne legesteder og legemiljøer, kan der etableres en række forskellige former for udeværksteder eller områder, hvor voksne er aktive sammen med børnene. Det kan være en bålplads med hugge/snitteplads, en overdækket terrasse med en høvlbænk, højbede med grøntsager, krydderurter mv., steder med dyrehold osv.

Ud over den pædagogiske funktion, der ligger i at have sådanne aktivitetsområder, vil det også præge den generelle stemning og atmosfære på legepladsen og skabe et mere aktivt liv.

En voksenstruktur

I forbindelse med den daglige pædagogiske praksis på legepladsen er det vigtigt at skabe en struktur, hvor personalet organiserer sig i forhold til forskellige funktioner på legepladsen. *Personale i omsorg* er de voksne, som har overblikket på legepladsen, *personale i aktivitet* er de voksne, som er engageret og optaget af en pædagogisk aktivitet med børnene

samt *personale i observation*, som er de voksne som i perioder observerer livet på legepladsen for at sikre, at legepladsens pædagogik hele tiden udvikles. Når det gælder pædagogiske aktiviteter på legepladsen, kan de inddrages i følgende:

- spontane aktiviteter
- planlagte aktiviteter og forløb
- faste aktiviteter og traditioner

Spontane aktiviteter

Det er de aktiviteter, der opstår her og nu med inspiration i det, børnene foretager sig på legepladsen, eller hvad personalet ser kunne være et godt input for en større eller mindre gruppe børn. Det kan være bevægelseslege, gå på opdagelse, synge og spille, finde dyr, bygge sandlandskaber, vandleg, bygge hule, kaste blade op i luften, historiefortælling mv.

Bål giver stemning og atmosfære på legepladsen.

Planlagte aktiviteter og forløb

Det er de aktiviteter, der kræver forberedelse og planlægning i forhold til forløb, materialer, personalets ageren under aktiviteten mv. Det kan både være enkeltstående aktiviteter og/eller længere forløb. Det kan f.eks. være maleaktiviteter i udeværkstedet, bålmad, lave fuglekugler, æblemost, bygge med halm og ler, udsmykke dele af legepladsen, plante, luge, høste mv.

Faste aktiviteter og traditioner

De faste aktiviteter og traditioner er de aktiviteter, der vender tilbage dagligt, ugentligt eller årstidsbestemt. Det kan f.eks. være daglig morgengymnastik, ugentlig fællessang, bladfestival om efteråret, lanternefest om vinteren, uden-dørs juletraditioner mv.

Legepladsens struktur og indhold

For at legepladsen kan tilbyde forskellige rum til børns leg, inspirere til forskellige legeformer, tage hensyn til forskellige børnegrupperes behov, indeholde steder for planlagte pædagogiske aktiviteter osv., kræver det grundige overvejelser med hensyn til indretning og udformning af legepladsen.

Pædagogiske aktiviteter skaber engagement og opmærksomhed.

En velegnet struktur for legepladsen vil være, at de mere rolige og stille aktiviteter foregår tæt ved bygningen, og jo længere ud på legepladsen man kommer, jo 'vildere' og 'farligere' bliver det. Spørgsmålet er, hvor mange og hvilke legeredskaber, legepladsen skal indeholde. Det afhænger til dels af legepladsens størrelse, men er også et spørgsmål om prioritering og økonomi. Legepladsredskaber er ofte en dyr investering, og man må nøje overveje om prisen på et legeredskab er en rimelig investering i forhold til andre former for anlæg som f.eks. en bakke, buske, træer, bålplads vand anlæg osv.

Benny

Schytte, kultursociolog med egen foredrags- og rådgivningsvirksomhed i relation til udemiljøer for daginstitutioner, skoler, kommuner, boligselskaber mv. Se mere på www.bennyschytte.dk. Medredaktør af Legepladsen. Forfatter til bogen Legepladsens Pædagogik (udkommer forår 2013).

